

Na osnovu člana 16. Stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10), a u vezi sa članom 52. Poslovnika o radu Vlade Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 5/11), na prijedlog Ministarstva za pravosuđe i upravu, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 52. sjednici, održanoj dana 23.04.2020. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prima se na znanje Izvještaj o radu Kantonalnog zavoda za pravnu pomoć u Zenici za 2019. godinu.

II.

Izvještaj iz tačke I. ovog zaključka upućuje se u dalju skupštinsku proceduru.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____/20
Datum, 23.04.2020. godine
Z e n i c a

PREMIJER

Mirza Ganić

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za pravosuđe i upravu,
1x Kantonalni zavod za pravnu pomoć u Zenici,
1x Stručna služba Skupštine,
1x a/a.

I Z V J E Š T A J

**o radu Kantonalnog zavoda za pravnu pomoć u Zenici
za period od 01.01.2019. do 31.12.2019. godine**

Zenica, januar 2020. godine

I - UVOD

Obaveza podnošenja godišnjeg izvještaja o radu Kantonalnog zavoda za pravnu pomoć Vladi i Skupštini Zeničko-dobojskog kantona propisana je članom 29. stav 2. Zakona o pružanju besplatne pravne pomoći ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 1/14) kao i članom 95. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH" broj: 35/05).

Kantonalni zavod za pravnu pomoć Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu Zavod) je osnovan 2005. godine sa ciljem osiguranja primjene najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda zagaranтованих Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, (naročito člana 6. Konvencije), a čije odredbe je Bosna i Hercegovina kao članica Vijeća Evrope od aprila 2002. godine, dužna primjenjivati, a za koje aktivnosti je prema članu II A. 2., stav 1. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine (Amendman 5) odgovorna i Federacija Bosne i Hercegovine i kantoni. Pravni osnov njegovog osnivanja bio je Zakon o Kantonalnom zavodu za pravnu pomoć ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 5/05). Cilj njegovog osnivanja bio je pružanje besplatne pravne pomoći licima lošeg imovnog stanja. Isti cilj zakonodavca je ostao i nakon stupanja na snagu Zakona o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 13/08-prečišćeni tekst i 3/10), a kojim Zakonom se Zavod u organizaciji kantonalne uprave definiše kao samostalna upravna organizacija. Njegova nadležnost je propisana članom 27. Zakona o pružanju besplatne pravne pomoći.

Organizacija i način funkcionisanja Zavoda regulisani su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Zavoda, a čiji pravni osnov za donošenje je bio Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine. Navedenim Pravilnikom je predviđeno 11 uposlenika, a popunjenost u navedenom izvještajnom period bila je 7 uposlenika, od čega 5 državnih službenika i dva namještenika.

Ova samostalna upravna organizacija funkcioniše kroz tri organizacione jedinice i to:

1. Sektor za parnični postupak
2. Sektor za krivični postupak
3. Sektor za krivični postupak za maloljetnike.

Zavod pruža besplatnu pravnu pomoć prema uslovima i kriterijima propisanim Zakonom o pružanju besplatne pravne pomoći kao i Pravilnikom o obavljanju uredovnih dana („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 2/14). Ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć moguće je po dva osnova i to po osnovu statusa i po osnovu lošeg imovnog stanja. Po osnovu statusa to pravo ostvaruju: korisnici stalne novčane pomoći ostavarene prema propisu o socijalnoj zaštiti, djeca, lica kojima je oduzeta poslovna sposobnost i duševno oboljela lica smještena u zdravstvenu ustanovu, penzioneri koji primaju najnižu penziju, žrtve nasilja u porodici i nasilja u zajednici, žrtve silovanja tokom rata u BiH, nezaposleni demobilisani borci, članovi porodica šehida, poginulih boraca, ratni vojni invalidi i dobitnici ratnih priznanja i odlikovanja, lica pod međunarodnom zaštitom i civilne žrtve rata. Korisnici usluga Zavoda su i lica za koja sud, na njihov zahtjev, u krivičnom postupku ocjeni da prema svom imovnom stanju ne mogu snositi troškove odbrane.

Da bi dokazale svojstva pripadnika navedenih kategorija, stranke su dužne dostaviti potrebnu dokumentaciju:

- uvjerenja o statusu, odnosno svojstvu, izdata od strane nadležnog organa,
- rješenja i uvjerenja izdata od strane državnih organa i drugih ustanova,
- čekove od primljene penzije i
- odluke suda i organa uprave.

Besplatna pravna pomoć koju građanima Kantona pružaju uposlenici Zavoda, ogleda se u davanju pravnih savjeta, sastavljanju različitih pravnih podnesaka (tužbe, žalbe, molbe,

zahtjevi, predstavke, prigovori, prijedlozi, krivične prijave, vanredni pravni lijekovi, apelacije i drugo), zastupanje stranaka u svim parničnim, vanparničnim, izvršnim, upravnim i ostalim postupcima pred sudovima i drugim organima Zeničko-dobojskog kantona, odbrana i zastupanje u krivičnom i prekršajnom postupku punoljetnih i maloljetnih lica, te pružanje i drugih oblika pravne pomoći fizičkim licima kako bi se zaštitila njihova prava i interesi.

Usluge Zavoda koriste i centri za socijalni rad sa područja našeg Kantona i to u postupcima određivanja privremenog zastupnika i staratelja za posebne slučajeve, kako bi se ostvarile procesne pretpostavke za vođenje sudskog postupka u situacijama propisanim Zakonom o parničnom postupku ("Službene novine FBiH", broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15), Porodičnom zakonu FBiH („Službene novine FBiH“, broj 35/05 i 41/05) i Zakonom o vanparničnom postupku ("Službene novine FBiH", broj 2/98, 39/04 i 73/05).

Rezultat rada i djelovanja Zavoda vidi se u boljoj pravnoj zaštiti siromašnih kategorija društva kao korisnika besplatne pravne pomoći, kao i na podizanju svijesti ljudi i institucija o važnosti ravnopravnog i nesmetanog pristupa pravdi i ostvarivanju prava na pravično suđenje. Da bi se što većem broju građana omogućilo ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć, Zavod, putem printanih i elektronskih medija i putem web stranice, kontinuirano vrši informisanje javnosti o ciljevima rada Zavoda, načinu, kriterijima i uslovima za ostvarivanje tog prava.

II - AKTIVNOSTI KANTONALNOG ZAVODA ZA PRAVNU POMOĆ U PERIODU OD 01.01.2019.GODINE DO 31.12.2019.GODINE

Kantonalmom zavodu za pravnu pomoć u Zenici, u izvještajnom periodu, radi pružanja pravne pomoći su se obratile ukupno 5072 stranke, što je za 218 stranaka više nego u 2018. godini odnosno izraženo u procentima to iznosi za 4,49% više u odnosu na prethodni izvještajni period. Korisnici usluga Zavoda su bili iz svih općina našeg Kantona.

U navedenom periodu je formirano 625 predmeta (67 predmeta manje nego u 2018. godini, što procentualno iznosi 9,68%) od toga 446 parničnih predmeta i 179 krivičnih predmeta. U cilju rješavanja pravnih problema zbog kojih su se građani obraćali, pruženo je 4452 pravna savjeta, odnosno 290 (6,97%) pravnih savjeta više nego u 2018. godini.

U izvještajnom periodu, pravni zastupnici Zavoda su u svojstvu branioca i punomoćnika učestvovali u 329 suđenja, od toga u krivičnom postupku na 309 suđenja, a u parničnom postupku na 24 suđenja (rasprave). Također su bili angažovani u 7 istraga pred Kantonalnim tužilaštvom Zeničko-dobojskog kantona.

Od tog broja, pravni zastupnici Zavoda (branioci/punomoćnici) su pred nadležnim pravosudnim organima bili angažovani, i to:

- pred Vrhovnim sudom FBiH u Sarajevu u 1 krivičnom suđenju,
- pred Katonalnim sudom u Zenici u 27 krivičnih suđenja,
- pred Općinskim sudom u Zenici u 81 krivičnih, 22 parnična suđenja,
- pred Općinskim sudom u Zavidovićima u 38 krivičnih suđenja
- pred Općinskim sudom u Žepču u 7 krivičnih suđenja,
- pred Općinskim sudom u Kaknju u 37 krivičnih suđenja,
- pred Općinskim sudom u Tešnju u 21 krivičnom i 2 parnična suđenja,
- pred Općinskim sudom u Visokom u 97 krivičnih suđenja,
- pred Kantonalnim tužilaštvom u Zenici na 7 ročišta u istražnim postupcima.

Također su branioci Zavoda učestvovali u 8 pripremnih postupaka koji su se vodili prema maloljetnicima, pred policijskim upravama i to: pred PU Tešanj u 3 krivična predmeta i pred PU Kakanj u 5 krivičnih predmeta.

U izvještajnom periodu, prema Programu rada Zavoda i prema Pravilniku o

uredovnim danima i utvrđenom rasporedu, stručni saradnik za parnični postupak je odlazio u sve općine Zeničko-dobojskog kantona koje su obezbjedile materijalne resurse, i po principu „uredovnih dana“ pružao pravnu pomoć građanima lošeg imovnog stanja u mjestu njihovog prebivališta. U 2019. godini su uredovni dani organizovani u Kaknju, Visokom, Varešu, Brezi, Tešnju, Usori, Doboju-jugu, Maglaju, Zavidovićima i Žepču.

Kao i prethodnih godina tako i u 2019. godini su, građanima koji žive izvan Zenice, pravne usluge neposredno pružali i pravni zastupnici Zavoda, na način da su sa istima ostvarivali kontakte u mjestu sjedišta suda u općinama gdje su odlazili na suđenja. Građani koji stanuju na području izvan sjedišta Zavoda, obraćali su se za pravnu pomoć uposlenicima Zavoda i lično, dolaskom u Zavod, kao i putem telefona i e-maila.

Zavod je tokom 2019. godine pružao besplatnu pravnu pomoć iz svih oblasti građanskog prava, a najviše iz oblasti porodičnog, radnog, penzionog, invalidskog i socijalnog prava, na način da su uposlenici Zavoda sačinjavali podneske građanima ili ih zastupali u svojstvu punomoćnika u sudskim postupcima.

Iz oblasti porodičnog prava, pravna pomoć se uglavnom odnosila na preduzimanje pravnih radnji za razvod braka, utvrđivanje obaveze izdržavanja maloljetne djece, izvršavanje sudskih odluka u vezi izdržavanja djece. Povećan je broj korisnika usluga koje su se Zavodu obratile zbog fizičkog i psihičkog nasilja bračnog i vanbračnog partnera, kao i nasilja prema maloljetnoj djeci.

U oblasti radnog prava su pružane usluge osobama koje su se Zavodu obraćale iz razloga što im od strane poslodavaca nisu uplaćivani doprinosi za penzijsko i invalidsko, kao i zdravstveno osiguranje, te su time bili onemogućeni ostvariti pravo na naknadu od Kantonalnog zavoda za zapošljavanje kao i pravo na zdravstvenu zaštitu. Znatan broj usluga besplatne pravne pomoći u oblasti radnog prava se kao i prethodnih godina odnosio na preduzimanje pravnih radnji zbog otkaza ugovora o radu od strane poslodavca, najčešće u privatnom sektoru, a koje pravne radnje su često bile vezane i za ostvarivanje prava na otpremninu i ostvarivanje prava na osnovu nezaposlenosti kod Kantonalnog zavoda za zapošljavanje. Zatim su i neispлаćivanje plata radnicima, nepoštivanje ugovora o radu, neplaćen prekovremeni rad, loša zaštita na radu i rad na crno, bili razlozi zbog kojih su se obespravljeni radnici obraćali Zavodu za pravnu pomoć. Nije zanemarljiv broj korisnika usluga koji su se obratili ovom Zavodu jer im poslodavci prilikom otkazivanja ugovora o radu nisu poštovali odredbe Zakona o radu koje se odnose na razloge i formu otkaza. Znatan je broj slučajeva koji su bili predmet pravne obrade Zavoda, da poslodavci ne ispunjavaju svoje zakonske obaveze uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, pa određene kategorije lica i pored ispunjavanja zakonskih uslova za penziju, ne mogu ostvariti to svoje pravo, jer im staž nije uplaćivan više godina. Shodno tome, oni jedino u sudskim postupcima mogu ostvarivati svoje pravo. Zavod je pružao pravne usluge i licima koja nisu mogla redovnim putem ostvariti pravo na porodičnu i invalidsku penziju.

U oblasti socijalnog prava, kao i prethodnih godina, najveći broj zahtjeva građana se odnosio se na ostvarivanje prava na stalnu socijalnu pomoć, jednokratnu novčanu pomoć, prava na ortopedski dodatak, tuđu njegu i pomoć. Veliki broj zahtjeva se odnosio na ulaganje pravnog lijeka, žalbe, na negativna rješenja centara za socijalni rad, zbog nepriznavanja prava na ličnu invalidninu, prava na naknadu za tuđu njegu i pomoć i ortopedski dodatak, a iz razloga malog stepena procjenjene invalidnosti.

U izvještajnom periodu se znatan broj građana koji su tuženi zbog neplaćanja komunalnih usluga, obratio Zavodu radi sačinjavanja molbi za odgodu plaćanja ili u opravdanim slučajevima radi sačinjavanja prigovora zbog zastare potraživanja.

U oblasti krivičnog prava, Zavod je pružao usluge na način da su svi sudovi sa područja Kantona, rješenjem postavljali pravne zastupnike Zavoda za branioca osumnjičenim i optuženim osobama. Poslovi branioca podrazumijevaju uvid u spis, razgledanje i fotokopiranje dokaza u tužilaštvu (iznimno i u sudu), prikupljanje informacija od strane optuženog ili osumnjičenog a u cilju pripremanja koncepta i strategije odbrane, prikupljanje

bitnih podataka i dokaza koji će se predložiti u fazi odbrane optuženog na glavnom pretresu, posjeta osumnjičenim i optuženim osobama u pritvoru u cilju pripreme odbrane, učestvovanje na sudskim ročištima u svojstvu branioca optuženog, razmatranje mogućnosti zaključenja sporazuma sa Tužilaštvom, istraživanje svih činjenica koje mogu biti od uticaja na odbranu optuženog, sačinjavanje podnesaka prema nadležnim institucijama u fazi pripremanja odbrane, izjavljivanje žalbi na odluke suda i sve druge radnje koje je porebno preduzeti da bi se stručno i savjesno izvršili poslovi branioca u sudskom postupku.

Pravni zastupnici Zavoda su u izvještajnom periodu pružali pravnu pomoć u svojstvu branilaca u krivičnim postupcima, gdje su predmet izvršenja bila krivična djela kako lakšeg profila, tako i najteža krivična djela, kao što su neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga, posjedovanje i omogućavanje uživanja opojnih droga, razbojništvo, razbojnička krađa, teška krađa, šumska krađa, nasilje u porodici, izazivanje opće opasnosti, sprečavanje službene osobe u vršenju službene radnje, nasilničko ponašanje, napad na službenu osobu u vršenju poslova sigurnosti, teška krivična djela protiv sigurnosti javnog prometa, nasilničko ponašanje, krivotvorenje isprave, silovanje, bludne radnje, i druga krivična djela. Naročit angažman pravnih zastupnika Zavoda se ogledao u postupcima prema maloljetnim izvršiocima prekršaja, a po rješenjima sudova kojima su postavljeni za branioce po službenoj dužnosti, kao i u istražnim postupcima koji su se vodili pred nadležnim Kantonalnim tužilaštvom u Zenici.

III - AKTIVNOSTI SEKTORA ZA PARNIČNI POSTUPAK

U sektoru za parnični postupak, prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji Zavoda, pravne usluge građanima/strankama pružaju pomoćnik direktora za parnični postupak i stručni saradnik za parnični postupak. Međutim, zbog preobimnosti poslova u navedenom sektoru, osim pomoćnice direktora za parnični postupak i stručnog saradnika za parnični postupak, poslove prijema stranaka, pravnog savjetovanja i izrade podnesaka iz nadležnosti ovog sektora su obavljale i pomoćnica direktora za krivični postupak i stručna saradnica za krivični postupak.

Davanje pravnih savjeta iziskuje dosta radnog vremena, te se kvalitetnim i stručnim pravnim savjetom smanjuju neosnovana pokretanja različitih postupaka, samim time i troškovi postupka, kao i opterećenost sudova i drugih organa nadležnih za rješavanje. Važni je napomenuti da pružanje ove vrste pravnih usluga nije uslovljeno lošim imovinskim stanjem niti pak statusom stranke.. Često se dešava da u situacijama kada postoji dobra volja i razumijevanje stranke koja se obratila za pravnu pomoć Zavodu, sa određenim pravnim problemom, pravna zastupnica ovog Sektora uspostavi kontakt sa suprotnom strankom te kroz te kroz dijalog ili prepisku, posredujući među njima, nastoji istima pomoći da riješe nastali problem i izbjegnu sudski postupak. Takav način pravne pomoći je mnogo efikasniji i ekonomičniji, kako za stranke tako i za sudove a i za ovaj Zavod.

U izvještajnom periodu je u ovom sektoru pruženo 4452 pravna savjeta. Pomoćnica direktora za parnični postupak je pravno posavještovala 844 stranke, stručni saradnik za parnični postupak 2674 stranke, pomoćnica direktora za krivični postupak je dala 606 pravnih savjeta i stručna saradnica za krivični postupak je pravno posavještovala 328 stranaka iz oblasti građanskih prava.

U navedenom periodu je, u ovom sektoru, strankama sačinjen ukupno 521 pravni podnesak i to: od strane pomoćnice direktora za parnični postupak 151 podnesak, od strane stručnog saradnika za parnični postupak 223 podneska, od strane pomoćnice direktora za krivični postupak 83 i stručne saradnice za krivični postupak 64 pravna podneska.

Među navedenim podnescima su 191 tužba, 94 žalbe, 29 odgovora na tužbu, 57 prijedloga, 18 molbi, 39 prigovora. Ostala 93 podneska su zahtjevi, urgencije, opomene pred

tužbu, prijave potraživanja u stečajnu masu, zahtjevi za oslobađanje od plaćanja sudskih troškova i dopisi.

Po vrsti tužbi, najbrojnije su bile tužbe za razvod braka i utvrđivanje bračne stečevine, za supružansko izdržavanje, zatim tužbe za određivanje starateljstva i izdržavanje malodobne djece, za izmjenu odluke o starateljstvu nad malodobnom djecom, za kontaktiranje malodobne djece sa roditeljem sa kojim dijete ne živi, za radni spor, za pokretanje upravnog spora radi poništenja upravnih akata vezanih za socijalana, boračka i penziona prava, te tužbe za uplatu doprinosa PIO/MIO, kao i druge vrste tužbi.

Žalbe su najčešće sačinjavane na rješenja nadležnog organa starateljstva-centara za socijalni rad, a kojim rješenjima je strankama prestajalo pravo na ličnu invalidninu ili na tuđu njegu i pomoć, kao i pravo na ortopedski dodatak. Veliki broj žalbi se odnosio na rješenja PIO/MIO zbog nepriznavanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja građanima-osiguranicima. Također su sačinjavane i žalbe na rješenja nadležne boračke službe, kojim rješenjima su demobilisani borci i civilne žrtve rata izvedeni iz prava, kao i žalbe na nalaz i mišljenje prvostepene ljekarske komisije kojima je utvrđen procenat oštećenja organizma ispod zakonskog minimuma, odluke ljekarske komisije o nepriznavanju prava na banjsko liječenje, na presudu o podjeli bračne stečevine, zatim žalbe na sudska rješenja za naplatu sudske takse, kao i druge vrste žalbi.

Odgovori na tužbe su sačinjavani najčešće u bračnim sporovima i u komunalnim sporovima.

Što se tiče prijedloga, najčešće su sačinjavani prijedlozi izvršenje pravosnažnih sudskih presuda za izdržavanje malodobne djece, prijedlozi za izvršenje pravosnažnih sudskih presuda, prijedlozi za povraćaj u predašnje stanje, zatim prijedlozi za prisilni smještaj duševno oboljelih lica u zdravstvenu ustanovu, prijedlozi za oduzimanje poslovne sposobnosti, prijedlozi za dozvolu za zaključenje braka prije punoljetstva, prijedlozi za obnovu postupka i prijedlozi za određivanje ličnih odnosa sa malodobnom djecom.

Osim naprijed navedenih aktivnosti, rukovodilac ovog sektora-pomoćnica direktora za parnični postupak je, u ulozi punomoćnika, učestvovala u 24 suđenja (rasprave) iz raznih oblasti građanskog prava i to:

- pred Općinskim sudom u Zenici na 22 rasprave,
- pred Općinskim sudom u Tešnju na 2 rasprave.

Pomoćnica direktora za parnični postupak je na sudskim raspravama zastupala korisnike usluga Zavoda kao neuke stranke u svojstvu punomoćnika, radi zaštite njihovih prava i interesa.

Općinski sud u Zenici je angažovao punomoćnika Zavoda u parničnim postupcima radi zastupanja stranaka nepoznatog prebivališta/boravišta, u svojstvu privremenog zastupnika, u skladu sa Zakonom o parničnom postupku. Zavod je postupanjem u ovakvim postupcima u znatnoj mjeri doprinjeo uštedi kantonalnog budžeta.

Što se tiče vanparničnih postupaka, punomoćnik Zavoda je uglavnom postupao po zahtjevu Centra za socijalni rad u Zenici, a to su postupci oduzimanja roditeljskog prava, kao i postupci oduzimanja poslovne sposobnosti, koji postupci su regulisani Zakonom o vanparničnom postupku.

Angažovanjem navedenog pravnog zastupnika Zavoda u naprijed istaknutim postupcima, dao se doprinos uštedi kantonalnog budžeta, jer troškovi ovakvih postupaka padaju na teret budžeta u slučajevima kada se angažuju advokati, dok u slučajevima angažovanja pravnih zastupnika Zavoda nema izdvajanja iz budžeta za ovu vrstu troškova. Kroz naprijed navedene aktivnosti je uočena potreba za većim angažmanom uposlenika Zavoda u parničnom postupku, međutim, zbog malog broja uposlenih punomoćnika, kao objektivne okolnosti, nismo u mogućnosti pred sudom zastupati svaku stranku koja nam se obrati sa takvim zahtjevom i u tim slučajevima pravna pomoć se pruža u formi pismenih podnesaka, koje stranke koriste u sudskom postupku. Zakonom o parničnom postupku koji je

sada u primjeni je napušteno načelo pružanja pravne pomoći neukoj stranci, pa sudovi više nisu u obavezi da strankama pružaju pravnu pomoć u toku postupka, što može rezultirati, a često se to i događa, da stranka izgubi spor zbog nepoznavanja prava. Zbog toga su pravne usluge Zavoda neophodne svim građanima koji svoja prava i interese ostvaruju putem suda, a nemaju sredstava da angažuju advokata.

U okviru Sektora za parnični postupak je organizovano pružanje besplatne pravne pomoći po principu „uredovnih dana“. Prema Programu rada Zavoda za 2019. godinu i prema Pravilniku o uredovnim danima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj 2/14) i utvrđenom rasporedu, stručni saradnik za parnični postupak je i u 2019. godini, odlazio u Kakanj, Visoko, Vareš, Brezu, Tešanj, Usoru, Doboj-jug, Maglaj, Zavidoviće i Žepče, i pružao besplatnu pravnu pomoć građanima lošeg imovnog stanja u mjestu njihovog prebivališta. Na taj način je u izvještajnom periodu pružio pravnu pomoć u 2897 slučajeva. Sačinio je 223 pravna podneska i pravno posavjetovao 2674 stranke. Sve to je doprinijelo poboljšanju ukupnih rezultata rada Zavoda u periodu za koji se ovaj izvještaj podnosi.

IV - AKTIVNOSTI SEKTORA ZA KRIVIČNI POSTUPAK

Sektor za krivični postupak, putem pravnih zastupnika/branilaca, preduzima radnje pred svim općinskim sudovima na području Zeničko-dobojskog kantona, pred Kantonalnim sudom u Zenici, pred Kantonalnim tužilaštvom Zeničko-dobojskog kantona, iznimno pred Vrhovnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine, učestvuje u svim fazama krivičnog postupka i vrši stručne poslove koji se odnose na odbranu i zastupanje osumnjičenih, odnosno optuženih i osuđenih osoba u krivičnom postupku u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, te drugim relevantnim pravnim propisima. Poslove branioca u ovom sektoru, u izvještajnom periodu su obavljale pomoćnica direktora za krivični postupak i direktorica Zavoda, koje su od strane sudova bile angažovane u 101 krivičnom predmetu kao branioci po službenoj dužnosti i to: pomoćnica direktora za krivični postupak u 54 predmeta a direktorica Zavoda u 47 predmeta.

U ulozi branioca po službenoj dužnosti su učestvovala u 182 krivična suđenja pred svim sudovima Zeničko-dobojskog kantona i to: pomoćnica direktora za krivični postupak u 97 suđenja, a direktorica Zavoda u 85 suđenja.

Što se tiče broja suđenja po pojedinim sudovima, stanje je sljedeće:

- pred Općinskim sudom u Zenici u 53 krivična suđenja,
- pred Općinskim sudom u Zavidovićima u 22 krivična suđenja,
- pred Općinskim sudom u Žepču u 4 krivična suđenja,
- pred Općinskim sudom u Kakanju u 28 krivičnih suđenja,
- pred Općinskim sudom u Tešnju u 7 krivičnih suđenja,
- pred Općinskim sudom u Visokom u 47 krivičnih suđenja,
- pred Kantonalnim sudom u Zenici u 20 krivičnih suđenja,
- pred Vrhovnim sudom FBiH u Sarajevu u 1 krivičnom suđenju.

Pomoćnica direktora za krivični postupak i direktorica Zavoda su kao braniteljice, obavljajući poslove iz nadležnosti ovog sektora učestvovala u pet istražnih postupaka pred Kantonalnim tužilaštvom Zeničko-dobojskog kantona.

U ovom sektoru je formirano i 17 krivičnih predmeta po zahtjevu stranaka. Radi se o predmetima u kojima su pomoćnica direktora za krivični postupak i stručna saradnica za

krivični postupak sačinjavale podneske iz krivične oblasti za stranke kojima nije postavljen branilac po službenoj dužnosti nego su se stranke u ulozi osumnjičenih, optuženih i osuđenih osoba obraćale Zavodu, radi pravnih savjeta i sačinjavanja određenih pravnih podnesaka kao što su prijedlozi Kantonalnom tužilaštvu za sklapanje sporazuma o priznanju krivnje, molbe za uslovni otpust, krivične prijave, žalbe na presude, žalbe na rješenja o prekršaju, prijedlozi za povrat u predašnje stanje, zahtjevi za brisanje osude, molbe za prekid izdržavanja kazne zatvora, molbe za izdržavanje kazne zatvora pod elektronskim nadzorom, molbe sudu za postavljanje branioca po službenoj dužnosti.

U krivičnim predmetima formiranim u izvještajnom periodu u ovom sektoru su zastupljene razne vrste krivičnih djela i to: neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga, posjedovanje i omogućavanje uživanja opojnih droga, razbojništvo, razbojnička krađa, teška krađa, šumska krađa, izazivanje opće opasnosti, teška krivična djela protiv sigurnosti javnog prometa, nasilničko ponašanje, zloupotreba položaja ili ovlasti, krivotvorenje isprave.

Branilac ovog sektora, kao i direktorica Zavoda u svojstvu branioca, su radi pripremanja odbrane, po potrebi, posjećivale zatvorske i pritvorske jedinice pri Kazneno-popravnog zavodu u Zenici, a prisustovale su i sjednicama Vijeća Kantonalnog suda u Zenici u žalbenim postupcima, i uz sve to su vršile i uvide u krivične spise i kopiranje dokaza. Također su prikupljale informacije od strane optuženih branjenika a u cilju pripremanja koncepta i strategije odbrane u svakom predmetu ponaosob, razmatrale mogućnost zaključenja sporazuma o priznanju krivnje i dostavljanje Kantonalnom tužilaštvu prijedloga za zaključenje tih sporazuma. Također su vršile istraživanje svih činjenica i prikupljanje dokaza koji su mogli biti od uticaja na kvalitetniju odbranu optuženih osoba. Sačinjavale su pravne podneske prema nadležnim institucijama u fazi pripremanja odbrane, izjavljivale su žalbe na odluke suda i sve druge radnje koje je potrebno preduzeti da bi se stručno i savjesno izvršili poslovi branioca u krivičnom postupku.

Poslove pravnog savjetovanja, izrade pravnih krivičnih podnesaka kao i kopiranje dokaza u ovom sektoru je vršila i stručni saradnica za krivični postupak, uz naprijed navedene poslove iz nadležnosti sektora za parnični postupak.

V – AKTIVNOSTI SEKTORA ZA KRIVIČNI POSTUPAK ZA MALOLJETNIKE

Osnovna djelatnost Sektora za krivični postupak za maloljetnike se sastoji u preduzimanju radnji, pred svim sudovima Zeničko-dobojskog kantona, Kantonalnim tužilaštvom i drugim organima i učestvovanju u svim fazama krivičnog postupka i vršenju stručnih poslova koji se odnose na odbranu i zastupanje maloljetnika koji su u sukobu sa zakonom.

U izvještajnom periodu, braniteljica u ovom Sektoru je od strane sudova Zeničko-dobojskog kantona za odbranu po službenoj dužnosti bila zadužena sa 78 novih predmeta i to 53 krivična i 25 prekršajnih predmeta.

U strukturi krivičnih djela koja se branjenicima stavljaju na teret su najčešće krivična djela imovinskog karaktera: krađa, teška krađa, razbojništvo i šumska krađa, a zatim krivična djela neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga. U porastu je i broj predmeta koji se odnose na krivična djela sprečavanje službene osobe u vršenju službene radnje iz člana 358. KZ FBiH, na krivična djela napad na službenu osobu u vršenju poslova sigurnosti iz člana 359. KZ FBiH kao i na krivična djela ugrožavanje sigurnosti iz člana 183. KZ FBiH.

Prekršaji koji se maloljetnicima u izvještajnom periodu najčešće stavljaju na teret su iz oblasti narušavanja javnog reda i mira po članu 3.stav 1. tačka 2. i 3. Zakona o javnom redu i miru i iz oblasti bezbjednosti saobraćaja na putevima.

Braniteljica ovog Sektora je učestvovala u 127 suđenja pred sudovima Zeničko-dobojskog kantona, i to:

- pred Općinskim sudom u Zenici u 28 suđenja;
- pred Općinskim sudom u Zavidovićima u 16 suđenja;
- pred Općinskim sudom u Žepču u 3 suđenja;
- pred Općinskim sudom u Tešnju u 14 suđenja;
- pred Općinskim sudom u Kaknju u 9 suđenja;

- pred Općinskim sudom u Visokom u 50 suđenja,
- pred Kantonalnim sudom u Zenici u 7 suđenja.

Također je učestvovala u dva istražna postupka pred Kantonalnim tužilaštvom Zeničko-dobojskog kantona i tri pripremna postupka prema maloljetnicima u PS Kakanj.

Radi pripremanja odbrane, posjećivala je zatvorske i pritvorske jedinice pri Kazneno-popravnog zavodu u Zenici, a uz sve to je vršila i uvide u krivične spise i kopiranje dokaza.

Ovaj sektor nije postojao od osnivanja Zavoda nego je naknadno formiran iz razloga stalnog porasta broja maloljetnih počinilaca prekršaja i krivičnih djela, a prema odredbama Zakona o krivičnom postupku F BiH, maloljetnici u sudskom postupku koji se vodi protiv njih, moraju imati branioca, a ta obaveza je propisana i naknadno donesenim Zakonom o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine. Formiranje ovog sektora se ukazalo opravdanim kako zbog pružanja pravne pomoći maloljetnicima koji su u sukobu sa zakonom, tako i zbog uštede u budžetu Kantona, jer su se dosada znatna budžetska sredstva izdvajala za angažovanje advokata za branioce po službenoj dužnosti u ovoj vrsti sudskih postupaka.

Važno je istaknuti da je Zavod u prethodnom periodu uspostavio dobru saradnju sa predstavnicima UNICEF-a u Bosni i Hercegovini te istima redovno dostavljamo podatke o pruženoj pravnoj pomoći maloljetnim osobama, odnosno djeci, obzirom da je fokus njihovog rada i djelovanja na zaštiti prava i interesa djece.

VI - OSVRT I ZAKLJUČCI

Prema Planu rada Zavoda za 2019. godinu, sve aktivnosti Zavoda koje su navedene u ovom izvještaju su aktivnosti koje se očekuju i u narednom periodu. Glavni ciljevi Zavoda odnosit će se na pružanje pravne pomoći licima lošeg imovnog stanja, kako bi ostvarili neko svoje, na zakonu zasnovano, pravo i interes, kao i na zastupanje istih pred državnim organima i drugim institucijama, a posebno u krivičnim i parničnim postupcima pred nadležnim sudovima, budući da su uposlenici Zavoda svojom stručnošću, kvalitetom pruženih usluga i profesionalnošću zadobili povjerenje i ugled, kako kod građana našeg Kantona, tako i od strane nosilaca pravosudnih funkcija koji pravne zastupnike angažuju u sudskim postupcima.

U cilju što kvalitetnijeg pružanja usluga, branioци/punomoćnici Zavoda se kontinuirano stručno usavršavaju pohađanjem seminara iz svih oblasti prava, koje seminare uglavnom organizuje Centar za edukaciju sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine, UNDP, UNICEF i OSCE.

Potrebno je istaknuti da je Zavod član Mreže za koordinaciju pružalaca besplatne pravne pomoći u Bosni i Hercegovini, osnovane u okviru projekta „Pristup pravdi: Suočavanje sa prošlošću i izgradnja povjerenja za budućnost“ a pod pokroviteljstvom UNDP BiH. Zavod ocjenjuje značajnom pomoć koju UNDP BiH pruža članicama Mreže pa i ovom Zavodu, kroz kontinuiranu i visoko profesionalnu edukaciju pružalaca besplatne pravne pomoći iz najaktuelnijih pravnih oblasti, sa najčešćim zahtjevima (potrebama) stranaka za besplatnom pravnom pomoću. Zahvaljujući članstvu u ovoj Mreži, uposlenici Zavoda su u mogućnosti razmjenjivati informacije, znanja, iskustva i praksu sa svim članicama Mreže.

Kroz ovu Mrežu je UNDP BiH Zavodu financirao uspostavu ELAS baze podataka i razvoj IT sistema, elektronsko vođenje predmeta koje pruža uštedu materijala i vremena i daje mogućnost jednostavnog statističkog pregleda i analize, te pohranjivanja, ažuriranja i pretraživanja predmeta. U okviru ovog projekta je uspostavljena i posebna web stranica putem koje se promoviše rad Zavoda a također i informisanje, edukacija i komunikacija sa strankama, korisnicima usluga Zavoda.

Vezano za edukaciju je potrebno napomenuti da uposlenici Zavoda koji pružaju pravnu pomoć su državni službenici, te da se obavezni vid edukacije državnih službenika provodi preko Agencije za državnu službu FBiH, koja u svojoj nadležnosti ima organizaciju i realizaciju stručnog obrazovanja i usavršavanja državnih službenika kako bi pružali kvalitetne i pravovremene usluge građanima. Međutim, kad se uzme u obzir vrsta poslova koja se obavlja u Zavodu, a koji poslovi spadaju u advokatsku djelatnost, može se zaključiti da programi obuke Agencije za državnu službu ne odgovaraju u potpunosti specifičnim potrebama i zahtjevima posla državnih službenika Zavoda.

Zahvaljujući profesionalnom radu svih uposlenika Zavoda u provođenju svojih zadataka, kao i angažovanošću branilaca/punomoćnika u krivičnim i parničnim predmetima, izvršavanjem postavljenih zadataka, postignuti su maksimalni rezultati i efikasnost, a o kvalitetu i profesionalnosti branilaca i punomoćnika najbolje govori činjenica njihovog angažovanja od strane svih sudova Kantona.

Na osnovu finansijskih pokazatelja o dosadašnjem radu Zavoda, može se utvrditi da su uštedena značajna finansijska sredstva u Budžetu Zeničko-dobojskog kantona i sasvim je opravdano očekivati da će u narednim periodima uštede biti i veće.

Potrebno istaknuti da je ovaj Zavod u 2019. godini, angažmanom pravnih zastupnika, u postupcima pred svim sudovima Zeničko-dobojskog kantona (za koje potrebe su prije osnivanja Zavoda angažovani isključivo advokati i plaćani su iz budžetskih sredstava Kantona) ostvario uštede u budžetu Zeničko-dobojskog kantona u iznosu od 272,231. KM. Bitno je napomenuti da se u ovaj iznos nije uračunao PDV, a koji porez advokati pri izradi troškovnika obavezno obračunavaju. Nadalje je bitno istaknuti činjenicu da su svim drugim aktivnostima, državni službenici Zavoda ostvarili uštede za građane tj. korisnike usluga Zavoda u iznosu od 257.988,00 KM, odnosno da su oni svojim angažovanjem i preduzimanjem potrebnih pravnih radnji uštedjeli građanima taj iznos, jer bi građani bez tog angažovanja, te iznose morali platiti punomoćnicima-advokatima. Dakle, ukupne uštede koje su državni službenici Zavoda ostvarili kroz svoje aktivnosti u izvještajnom periodu, brojčano se mogu izraziti kao iznos od **530.219,00** KM. Važno je istaknuti da je budžet Zavoda za 2019. godinu iznosio 269.000,00 KM, a da su aktivnostima Zavoda u 2019. godini ostvarene uštede u Budžetu Kantona u iznosu većem od iznosa budžeta Zavoda za 2019. godinu. Navedena činjenica ukazuje na ekonomsku opravdanost osnivanja i daljeg postojanja Zavoda.

Posebno se napominje da će branioci/punomoćnici Zavoda, pored kontinuiranog stručnog usavršavanja i angažovanja u krivičnim i parničnim postupcima, raditi i na održavanju dobrih profesionalnih odnosa sa svim sudovima na području Kantona i Kantonalnim tužilaštvom, kao i sa drugim organima, institucijama i ustanovama, a sve u cilju davanja svog doprinosa efikasnosti pravosuđa i vladavini prava. S tim u vezi značajno je spomenuti da je u saradnji sa Centrom za ljudska prava u Mostaru i sa Pravnim fakultetom Univerziteta u Zenici, u Zavodu i u 2019. godini organizovana Pravna klinika za studente treće i četvrte godine Pravnog fakulteta, gdje im je pružena obuka iz svih oblasti prava. Također će se saradnja sa Pravnim fakultetom u pogledu obuke studenata, nastaviti i u 2020. godini obzirom da su u toku pregovori Evropskog udruženja studenata prava Zenica, Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici i Kantonalnog zavoda za pravnu pomoć u Zenici, za potpisivanje Sporazum o saradnji za 2020. godinu, u cilju obavljanja stručnog i praktičnog usavršavanja studenata Pravnog fakulteta u ovom Zavodu.

U cilju razmjene informacija i prakse u oblasti besplatne pravne pomoći i postizanja viših standarda u pružanju pravne pomoći, te u cilju praćenja prakse primjene zakonskih

odredbi u određenim pravnim oblastima i analize potreba građana da ostvaruju svoja prava i obaveze rješavaju uz pružanje besplatne pravne pomoći, Zavod će u skladu sa odredbama Zakona pružaju besplatne pravne pomoći, i u narednom periodu ostvarivati i proširivati saradnju sa drugim zavodima za besplatnu pravnu pomoć, nevladinim organizacijama, centrima za socijalni rad, jedinicama lokalne samouprave i drugim organima.

Iz navedenog se može zaključiti da je Zavod u izvještajnom periodu opravdao razloge svog postojanja, te da je Zeničko-dobojski kanton, kroz osnivanje i kontinuirano podržavanje rada Zavoda, za svoje građane uspio osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda zagarantovanih Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Zenica, 29.01.2020. godine

Direktorica

Azra Moćević